

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМСАМОЛЬСКАГА І ПРАФСАЮЗНЫХ
КАМІТЭТАЎ БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОўНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА
ДЗЯРЖАўНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

ГАЗЕТА УЗНАГОРОДЖАНА
ГАНАРАВАЙ ГРАМАТАЙ
ВЯРХОўНАГА САВЕТА
БССР

1987

5

лістапада

чацвер

№ 29(1550)

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ТЭЛЭТАІП

«УЧОРА • СЕЎНЯ • ЗАТРА»

УРАЧЫСТЫ ВЕЧАР

напярэдадні вялікага свята — 70-годдзя Кастрычніка адбыўся ва ўніверсітэце.

А. ІВАНОВ

КНІЖНЫ КІЕСК

(галоўны корпус БДУ) прапанаваў да 70-годдзя Кастрычніка наступныя кнігі: «Гвардыя Кастрычніка» (у 2-х тамах); «Шляхам Кастрычніка»; Ленін У. І. «Да гадзін Кастрычніцкай рэвалюцыі»; Ленін У. І. «Аб Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі»; «Кастрычнік кроць па зямлі».

Д. ВІЛЬКІН.

ШТОДЗЕННЫЯ КЛОПАТЫ

аддзела ідэйна-выхаваўчай і масавай работы значна павялічыліся з пачаткам новага навучальнага года. Зараз тут прыступілі да планавання правядзення масавых мерапрыемстваў на 1987—1988 навучальны год. Дэканам факультэтаў, загадчыкі кафедраў, куратары груп могуць падаваць прапановы і заяўкі на правядзенне мерапрыемстваў.

Супрацоўнікі ўжо падрыхтаваны распрацоўкі аглядаў літаратуры і вечароў: «Іх імёнамі названы вуліцы Мінска», «Пагаворым пра этыку», «Беларускія пісьменнікі — лаўрэаты Дзяржаўнай прэміі», «Па старонках часопіса «Помнікі гісторыі і культуры Беларусі», «Мастакі пра рэвалюцыю», «У. Высоцкі — паэт, артыст, чалавек», «У чым прыгажосць чалавека» і інш.

Жадаючыя могуць пазнаёміцца з імі непасрэдна ў аддзеле ідэйна-выхаваўчай і масавай работы (галоўны корпус, п. 318), а таксама дапоўніць спіс сваімі прапановамі.

С. ГРЫГОР'ЕВА.

загадчыца аддзела ідэйна-выхаваўчай і масавай работы бібліятэкі.

НАТАТКІ З ПРЫХІЛЬНАСЦЮ. Магамет усё ж задумаў зрабіць першы крок да гары. Такі няўпэўнены і, скажам прама, неаргументаваны, што гара рушыла яму насустрач, таму што, як ніколі раней, прагнула яна КАНКРЭТНАЙ КРЫТЫКІ ў СВОЙ АДРАС І КАНКРЭТНЫХ ПРАПАНОЎ. У гэты адказны момант Магамет разгубіўся (ці палічыў, што праблемы іншых яго не хваляюць?).

Прабач, але здаецца мне, паважаны чытач, што нечым нагадваеш ты баялівага крытыка Магамета, калі неабгрунтавана сцвярджаеш, што газета табе не патрэбна. Чаму? Мы чакалі тваіх заўваг і прапаноў. А 31 каст-

да вашага ведама, але ж і вы не працуеце належным чынам.

— Справядлівы папрок. Мы сапраўды часам захоплемся перадрукамі з іншых газет. Але ж як не змяшціць крытычны матэрыял аб універсітэце, які з'явіўся на старонках рэспубліканскай прэсы? Можна скласціся ўражанне, што мы яго ігнаруем.

Аляксандр Мікалаевіч РУХЛЯ, намеснік сакратара парткома:

— Вам трэба змяшчаць больш матэрыялаў аб канкрэтных людзях. Тых, якіх у нас жывуць. Не толькі аб актывістах і выдатніках, але і аб сярэдніх, каб кожны студэнт шукаў у газеце сябе.

«Я вам тэлефаную»

ПРАМАЯ
ЛІНІЯ

рычніка з 10 да 17 гадзін рэдакцыйны тэлефон амаль маўчаў. Урэшце, калі чакальнікі абрыдлі, мы сталі звяніць самі. На другім канцы прывада рэагавалі па-рознаму: «Я пра гэта ўпершыню чую!», «Якія званкі? Ідзе вучэбны працэс», а на філфаку, спаслаўшыся на тэрміновыя справы, слухач адмовіліся: «Усе гэтыя прамыя або крывыя, я не ведаю, што вы маеце на ўвазе. Я не ўпаўнаважаны гэтым займацца...», «Калі цікаваць да газеты ёсць, вам будучы званіць, калі няма...», — прапанавалі свой варыянт на біяфаку.

ЯК ЗАЦІКАВІЦЬ? Людзі, якіх гэта турбуе, ва ўніверсітэце знайшліся.

Мікалай КРЫВЫ, студэнт юрфака:

— Відавочна, што ў апошнія два гады газета зрабілася цікавейшай. Але... Было меркаванне пра яе ішчэ існае, а каб здабыць новае, трэба часцей сустрэцца са студэнцкімі групамі і расказаць пра газету. І яшчэ: чытач не любіць перадрукаў. На што мне чытаць у «Беларускім універсітэце», калі я ўжо азнаёміўся з гэтым артыкулам у «Знамені юности»? Няма жывой інфармацыі. Чаму? Мы не давалі

патрэбны, можа, толькі адзін праблемны і востры матэрыял, каб разварушыць масы. Ды і не трэба баяцца змяшчаць на старонках газеты розныя меркаванні на конт хваляючых нас пытанняў.

Да Раісы Іванаўны ПУСТАХОД, намесніка дырэктара бібліятэкі мы звярнуліся з пытаннем:

— Як часта цікавяцца чытачы газетай?

— Не ведаю, але, па-мойму, у зале прафесарска-выкладчыцкага саставу папулярнасцю яна не карыстаецца. (Такім чынам, напрошваецца вывад, што выкладчыкам газета не падабаецца. Чаму ж тады ні адзін з іх не знайшоў хвілінкі, каб выказаць свае прэтэнзіі?)

— А ў зале для студэнтаў няма нават поўнага комплекта газет. Цяжасці з дастаўкай.

— Балючае пытанне гэтак паўстае ўжо не першы год. Давайце дамовімся так: у рэктарат, партыйны камітэт, прафком, камітэт камсамола і бібліятэку адносім свежыя нумары мы самі. А кафедры і факультэты прысылаюць сваіх рэспэктэўных чачвер пасля 14 гадзін.

(Заканчэнне на 4-й стар.)

Час звяраем па гадзінніку Кастрычніка

70-годдзю

Вялікага Кастрычніка быў прымеркаваны конкурс на лепшую студэнцкую работу. Мета яго — актывізацыя работы па прапагандзе левіцкіх ідэй аб захаванні гісторыка-культурнай спадчыны савецкага народа, шырокае выкарыстанне помнікаў гісторыі і культуры нашага народа, роднага краю, а таксама паліпашэнне ідэйна-маральнага і патрыятычнага выхавання савецкай моладзі. Ён пра-

водзіўся са снежня мінулага да кастрычніка гэтага года ў адпаведнасці з сумеснай пастановай калегіі МінВНУ СССР і прэзідыума добраахвотнага таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры.

Конкурс праводзіўся ў тры туры. БДУ імя У. І. Леніна на трэцім тур было пададзена 14 работ. Адзначана даследаванне студэнткі гістфака А. Казімірскай. За змястоўныя рабо-

ты атрымалі падзякі В. Дубейка, Т. Варабей, В. Канапелька, В. Дубіцкая, М. Лазарчук, Л. Шэлегава, І. Вілімовіч.

А. КАДУШЫНА,
намеснік старшыні
первапачатковай арганізацыі
таварыства аховы помнікаў
гісторыі і культуры БДУ
імя У. І. Леніна.

«САВЕЦКІ РУБЕЛЬ» — так называецца выстаўка, якую арганізаваў аддзел нумізматыкі музея гісторыі ўніверсітэта. Экспазіцыя размешчана ў аўдыторыі № 501 галоўнага корпусу. Будзе працаваць да 20 лістапада.

Т. РУДКОўСКАЯ.

НА НАВУКОВАЙ ХВАЛІ

Абыякавых не было

УПЕРШЫНЮ на аддзяленні міжнароднай журналістыкі адбылася навукова-практычная канферэнцыя «Вялікі Кастрычнік і сродкі масавай інфармацыі ў краінах, якія развіваюцца». У ёй прынялі ўдзел выкладчыкі і студэнты факультэта.

Канферэнцыю можна назваць міжнароднай, таму што ў зале прысутнічалі прадстаўнікі 52 краін свету. Цікава і захапляюча выступалі студэнты Нгуен Туан Цонг (СРВ), Робсан Н'камо (Зімбабве), Васіліу Георгіу (Кіпр). У дакладах «Прагрэсіўная прэса Непала аб Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі», які прачытаў Робін Ман Шанья, «Ідэі Кастрычніка і супярэчнасці паміж развітымі краінамі і краінамі, якія развіваюцца, у галіне інфармацыі», падрыхтаваным студэнтам 3 курса Мухамедам Надзірам (ДРА), шырока асвятлялася ўздзеянне перамогі Вялікага Кастрычніка на міжнароднае палітычнае, эканамічнае, сацыяльнае і культурнае жыццё. З цікавасцю сустрэлі слухачы і выступленне Абдуль Карым Ахмеда (НДРІ) «Ас-сурры» аб Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Наогул, абыякавых тут не было. І тады, калі расказвалі выступаючыя аб тым, як адзначаюць свята ў іх краінах, і калі пачалося абмеркаванне.

— Такія навуковыя формы павінны стаць традыцыйнымі, таму што іменна яны пашыраюць круггляд будучых журналістаў, прывучаюць працаваць творча, — адзначыў загадчык кафедры замежнай літаратуры і журналістыкі І. І. Сачанка.

З гэтым меркаваннем нельга не пагадзіцца. АБЕЛЬНЕХ КАСА,
студэнт аддзялення міжнароднай журналістыкі.

Перш за ўсё трэба...

ВЕЛЬМІ складана гэта — ацэньваць якасць грамадскай работы свайго таварыша. Таму доўга спрачаліся і ніяк не магі прыйсці да агульнага меркавання, калі атэстоўвалі Наташу Аблавацкую. «Добра вучыцца, сапраўднае разуменне», — пералічвалі адны. «Але ж чаму так высакамерна ставіцца да спраў групы?» — настойвалі іншыя. Нават ваганні і нерашучасць мелі карысныя вынікі: непакоілася камсамольская група II курса аддзялення філасофіі гістарычнага факультэта пра Наташу, ставіла пытанні не толькі перад ёй, перад сабой таксама.

(Заканчэнне на 3-й стар.)

(Заканчанне.
Пачатак на 1-й стар.)

ЯКОЙ БЫЦЬ ГАЗЕЦЕ? — гэта таксама ў многім залежыць ад прапановы чытачоў. Было іх нямнога.

Вольга **КАРАЛЕНКА**, студэнтка факультэта журналістыкі:

— З упэўненасцю магу сказаць, што «цвік нумара», як гавораць журналісты, з'яўляецца калі не ў кожным нумары, то праз адзін. Толькі вось нярэдка не падабаецца «твор» газеты.

Уладзімір Міхайлавіч **МАКАРЭВІЧ**, кіраўнік студэнцкага клуба:

— Пажадана, каб паявілася на старонках газеты спецыяльная рубрыка, якая б ад-

ся. Сяргей **БАЛАШЭНКА**, член камітэта камсамолу ўніверсітэта:

— Я б хацеў даведацца са старонак шматтыражкі пра тое, што адбываецца не ва ўсёй краіне ці рэспубліцы, а іменна ва ўніверсітэце, напрыклад, на партыйных пленумах, на пасяджэннях бюро парткома. Ды і камсамольцы цікавяцца, чым жыве камітэт камсамолу. Цяпер праходзяць справядзачна-выбарныя сходы і канферэнцыі, Чаму б не асвятляць іх належным чынам? Далей, існуе шмат меркаванняў пра камсамол, перабудову вышэйшай адукацыі, грамадска-палітычную атэстацыю. Чаму пра гэта гавораць толькі ў вуз-

ТУРЫСЦКІМІ СЦЕЖКАМІ

ДВА ГАДЫ НАЗАД ГРУПА ТУРЫСТАВ-ВОДНІКАў НДІ ПФП УПЕРШЫНЮ ПАБЫВАЛА У ТУВЕ. ТАДЫ БЫў ПРОЙДЗены МАРШРУТ ПЯТАЇ КАТЭГОРЫЇ СКЛАДАНАСЦІ ПАРЭКАХ БАЛЫКТЫГ-ХЕМ І КА-ХІМ. ПАХОД ЗАНЯў ПЕРШАЕ МЕСЦА ў ЧЭМПІЯНАЦІ БССР ПА ТУРЫЗМУ 1985 ГОДА. ТАЯ СУСТРЭЧА З САЯНАМІ НАДОўГА ЗАПОМНІЛАСЯ ЯЕ ўДЗЕЛЬНІКАМ. І СЕГІТА БЫЛО ВЫРАШАНА ЗНОў ЖЫЦЦЯВІЦЬ ПАДАРОЖЖА ў «КРАІНУ САРАКА ЕНІСЕ-ЕУ», ЯК ДАВОЛІ ЧАСТА НАЗЫВАЮЦЬ ТУВІНСКУЮ АССР.

МЭТАЙ падарожжа быў сплав па вярхоўях вялікай сібірскай ракі Енісея. Маршрут праходзіў па яго прытоку — рацэ Баш-Хем, якую турысты наведваюць даволі рэдка. Гэта звязана з тым, што размешчана яна ў глыбіні высокагорнай мала-населенай Тоджынскай катлавіны і да яе цяжка дабрацца. Мы былі там першай беларускай групай. Галоўным жа аргументам у выбары маршруту быў яго высокі спартыў-

аднёсся да іх атак, і назаўтра яго твар набываў характэрныя мангалоідныя абрысы.

Пасля паводу суднаў (а наш «флот» налічваў два катамараны) пачаўся сплав. Іх падхапіла рэчная быстрина, і, як у запаволеным кіно, навукова паплылі маляўнічыя горныя пейзажы. Гэты куток уразіў нас непаўторнай своеасаблівасцю. Нездарма тут гавораць: хто ў Тоджы не быў, той Тувы не бачыў. Размешчаная паміж хрыбтом

патрабавала пры праходжанні асаблівай увагі, таму што нашы судны літаральна прыгальі на вадзе. Пасля такога прыжка ў Улуг-парозе Жора Панамароў быў выбіты з «сядла» і астатнюю частку парогі праплыў у абдымку з балонам катамарана. Тут мы ўвачавідкі пераканаліся, што лепшага выратавальнага сродку, чым наш надуўны катамаран, не існуе.

Пасля першых выпрабаванняў Баш-Хем даў некаторы адпачынак на 30-кіламетровым участку «Бедзікскіх цішэй», дзе месцамі рака амаль спыняла сваё цячэнне. Тут была і самая жорсткая атака камяроў. А затым рака пачынала імкліва бег па шы-верах Бешкёрскага каскада. Ён служыў як бы своеасаблівым трамплінам перад апошнім сплавом па Баш-Хе-

вых косых злівах, пасля якіх патак імкнецца да адной са скал, якая вытырае з вады. Маневры абодвух катамаранаў былі ўдалымі, хоць некалькі валаў акацілі вадой іх экіпажы. Наступны парог «Рыжы» ужо даўся лягчэй. Астатнія парогі былі, як кажуць, рангам ніжэй, але стома, якая авалодала намі к канцы дня, прывяла да таго, што мы праскочылі зручнае для стаянкі месца. У каньёне не заначуеш, дзе давядзецца, вось мы і вымушаны былі падмацаваць уверх па рацэ.

Пасля невялікага адпачынку неабходна было пераадолець самы складаны ўчастак Баш-Хема. Пачынаўся гэты дзень сплавом парогам «Тры брамы». Рака тут падзяляецца трыма вялікімі камянямі на тры злівы, з якіх праходзім толькі левы, але пасля

Усё перакаты ды перакаты

люстроўвала культурнае жыццё ўніверсітэта: агляды, вечары, канцэртныя праграмы.

Гэта ж меркаванне прытрымліваецца імя Данілаў-на **АНІСЕНКА**, дэкан ФГП:

— Мала толькі інфармацыйных паведамленняў, трэба хадзіць на рэпетыцыі, размаўляць з удзельнікамі, расказаць пра іх.

— Мы згодны з вашай прапановай і ўжо рыхтуем прэм'еру рубрыкі. Праўда, пакуль яшчэ думаем, як яе назваць.

Мікалай **ЯКОУЧЫК**, студэнт фізфака:

— Чаму газета выходзіць толькі на беларускай мове?

— Зразумела, студэнтам іншых нацыянальнасцей ды і замежнікам прыходзіцца цяжкавата. Але газета — адна са старэйшых шматтыражак краіны (выдаецца з 1922 года), выхад яе на беларускай мове можна абумовіць як даніну традыцыі. І яшчэ. Можна сорамна не ведаць сваю мову і ленавацца чытаць на ёй? Чаму газета не можа адначасова выдавацца на беларускай і рускай мове? Тут свае складанасці з друкарняй.

Васіль **БОЙКА**, старшыня штаба працоўных спраў:

— Калі аўтарскія матэрыялы будуць друкавацца без скажэнняў?

— Не сакрэт, што большасць аўтарскіх матэрыялаў патрабуе літаратурнай апрацоўкі. Калі будуць яны напісаны на належным узроўні і хаця б без стылістычных памылак, тады і будуць друкавацца, як вы кажаце, без скажэнняў.

Аляксандр **САМУЙЛІЧ**, член камітэта камсамолу ўніверсітэта:

— Чытача трэба прывучыць да газеты. Для яго недастаткова павярхоўнага знамяцтва з той ці іншай аб'ектам, ён чакае глыбіні аналізу. Здаецца, што і тэму журналіст адшукаў цікавую, яму б пакапацца, разгледзець яе з розных бакоў, звярнуцца яшчэ раз праз нумар-другі, а вы часам справу да канца не даводзіце. І перш за ўсё за дапамогай трэба звяртацца да саміх студэнтаў. Як?

Прапаную выкарыстоўваць для абмену думкамі сустрэчы ў кафэ «Гайдэамус». Па-явіцца магчымасць даведацца аб тым, чым жывуць студэнты.

ШТО Ж НАС ХВАЛЮЕ? Напэўна, вы памятаеце, што кожнаму чытачу мы прапанавалі: «Калі вас хвалюць нейкія праблемы групы, факультэта, агульнаўніверсітэцкай ці асабістыя і вы хочаце, каб пра гэта даведаліся ўсе ці знайшліся людзі, якія б вам дапамаглі, — вы маеце магчымасць стаць удзельнікам «прамой лініі». Вось што з гэтай прапановы атрымала-

кіх колах, а не ў газеце?

— Прымаем твае прапановы. Толькі трэба адзначыць, што матэрыялы на партыйную тэму часта друкуюцца на старонках газеты.

Напрыклад, матэрыял у № 27 пад рубрыкай «Партыйнае жыццё». Зараз шукаем ўдалую форму падачы афіцыйных матэрыялаў, каб было цікава кожнаму. Асвятленне канферэнцый затрымліваецца не толькі па нашай віне. На юрфаку, напрыклад, да гэтае пары не ведае яшчэ сакратар партыйнага бюро, калі ж яна адбудзецца. Якім чынам нам інфармаваць сваіх карэспандэнтаў?

Жанна **МІХАЙЛАВА**, студэнтка факультэта журналістыкі:

— Чаму мы забываемся пра «дробязі»? Вы, мабыць, самі ніколі не спрабавалі прайсці да сяброў у інтэрнаты ўніверсітэта?

— Мала таго, я таксама там жыву.

— Чаму ж тады не пішаце пра неверагодныя патрабаванні прапускной сістэмы?

— Сачыце ўважліва за публікацыямі газеты. «Эксперимент з блытанінай» — так называўся фельетон, змешчаны ў нумары за 18 чэрвеня 1987 года. Праўда, дырэкцыя студгарадка пакуль на яго яшчэ не дала чамусьці адказу. А час.

НАТАТКІ З ПРЫХІЛЬНАСЦЮ. На гадзінніку — 17.00. Апошні раз з надзеяй паглядаю на тэлефон. Трэба здымаць тэкст з магнітафоннай стужкі. Адчуваю расчараванне, таму што першы эксперымент па правядзенню «прамой лініі» з чытачамі не атрымаўся. На каго наракаць? На ўсеагульную аб'явакасць ці ўласную няспрытнасць?

І тут у цішыні загучаў тэлефон.

— Алё. Рэдакцыя газеты «Беларускі ўніверсітэт» слухае.

Маўчанне.

Не ведаю, хто ты, сарамлівы чытач, які так і не адважыўся падаць голас, але спадзяюся, што ў наступны раз ты абавязкова будзеш смялейшым. А пакуль тэлефаную вам, члены партыйнага і камсамольскага камітэтаў, прафком студэнтаў і супрацоўнікаў, выкладчыкі і студэнты ўсіх факультэтаў, асабліва ж роднага журфака — я. Чаму ж у трубцы заўсёды чуваць кароткія гудкі? У вас сапсаваўся тэлефон? Ці, займаючыся іншымі вялікімі і малымі праблемамі, вы перасталі лічыць газету СВАЕЮ? А можа існуюць якія-небудзь іншыя прычыны? Адгукніцеся. Я ж ВАМ тэлефаную.

Бесперапынна 7 гадзін каля тэлефона дзяжурыла Марына **ЗАГОРСКАЯ**.

Эх, толькі б утрымалі!

Фота У. МЕШЧАРКОВА.

ны аўтарытэт сярод воднікаў краіны:

Усе цяжкасці, якія падпіліноўвалі нас, калі мы дабраліся да Баш-Хема, нарэшце пераадолены. І вось мы на пачатку шляху — ля возера Харунг-Холь. Навокал цудоўная прырода, характэрная для высокагорнай лесатундры. Тут мы мелі цудоўную магчымасць пакапацца ў горнай рэчцы. Вада ў Баш-Хеме была на дзіва цёплай — +14°C. Але найбольш за ўсё ўдзельнікау паходу вабіла рыбалка. Усе васьмёра з пастах лавілі харуся, які потым заняў значнае месца ў нашым рацыёне.

Самы ўдалы ўлоў быў у Валодзі Кавальца — дзесяцікілаграмовы таймень — тутэйшая цар-рыба. Доўга яшчэ мы ласаваліся яго смачным мясам.

Усё было б добра, калі б не машара, якая пранікала, здавалася, усюды. Ад яе было цяжка абараніцца. Барыс Маскалік неяк легкадумна

акадэміка Обручава і Усходнім Саянам, Тоджынскай катлавіна адносіцца да горнай лесатундры. Для аховы багатых флоры і фауны гэтых мясцін быў створаны Азаскі запаведнік. Нам, на жаль, не давялося убачыць яго жыха-роў, толькі аднойчы на рачным перакате міма велічавы «праплыў» плямісты высакародны алень.

С ПАРТЫЎНЫ СПЛАВ па Баш-Хему апраўдаў нашы надзеі. Рака, даўшы спачатку некаторы час на спакойнае прывыканне да яе, хутка ўспенілася каскадам парогам. У верхнім Бедзікскім прырыве ўжо два з іх — Баш- і Улуг-парогі з ліхвой правярылі надзейнасць і майстэрства нашых экіпажаў. Размешчаны ў невысокіх каньёнах, гэтыя парогі характарызуецца вялікай колькасцю надводных напалізатопленых каменняў, а таксама магутнымі двухметровымі злівамі. Некаторыя з іх носяць вадаспадны характар, што

му — «шчокамі». Аднак і тут быў прыемны эпізод — стаянка ля паляўнічага зімоўя.

Удалечыні паказаліся высокія скалы з блакітна-шэрага сланцу, якія сціскалі раку (іх называюць «шчокамі»). Гэта пачатак Бадзейскага прырыву. Тут на шаснаццацікіламетровым адрэзку размешчаны 23 парогі, каля дзесяці з якіх можна аднесці да вышэйшай катэгорыі складанасці. Цяжкасці сплаву ў прырыве павялічваюцца, таму што ён праходзіць у глыбокім каньёне, і разведка і страхоўка ўскладнены. На пераадоленне гэтага ўчастка мы затрацілі тры дні, якія і сталі, напэўна, самымі памятнымі для ўдзельнікаў падарожжа.

ПЕРШЫ з гэтых дзён стаў своеасаблівым пралогам. З сямі пройдзеных пераход больш за ўсё часу і сіл пайшло на парог «Два сфінксы», які атрымаў сваю назву за два вялікія абломкі скалы сярод патоку. Асноўная яго складанасць заключалася ў двух паўтараметра-

йго патак узбіраецца на абломак скалы. З-за мноства велізарных каменняў складаецца ўражанне, што рака ўпадае ў каменны «мяшок». Адзін катамаран прайшоў парог чыста, а вось другі пранесла зусім блізка ад ляжачай ўпоперак скалы. Нейк на адным дыханні былі пройдзены парог «Науцілус» і шэраг магутных шывер.

А далей пачыналася перашкода з сямі складанейшых парогам. Раздзеленыя паміж сабою кароткімі ўчасткамі быстрыны, перашкоды практычна не даюць часу для перадышкі. Па расказах нашых папярэднікаў, судам часта даводзілася праходзіць іх без затрымкі, вырашаючы на кожным новым павароце складаныя задачы.

Адкрываецца гэты ланцуг перашкод «Кара-парогам», дзе на працягу трохсот метраў каньёна ідзе некалькі крутых паваротаў і магутных зліваў. Давялося праходзіць яго ў некалькі прыёмаў, дакладна правяраючы кожны наступны крок. А потым быў парог «Пастка» — самы небяспечны на маршруце. Галоўная яго небяспечнасць — у двух лабавых прыцісках і косых вадаспадных злівах паміж імі, да таго ж іх раздзяляюць толькі пятнаццаць метраў бурнага цячэння.

Дрэнная слава ў гэтага парогі: за дзевяць гадоў асваення Баш-Хема для чатырох турыстаў ён стаў апошнім у жыцці. Дзякуючы маневранасці нашых катамаранаў мы прайшлі яго ўдала. Пасля «Пасткі» псіхалагічнае напружанне сплаву спала. Наступныя перашкоды «Баба Яга», «Хаалан», «Панядзелак» праходзілі лёгка, любючыся мудрагелістай архітэктурай адвесных скал і панурасцю каньёнаў.

Пройдзены апошнія парогі Баш-Хема, і наперадзе разліўся магутны прыгажун Бій-Хем. Пасля аглушальнага грукату «шчок» вольна і лёгка дыхалася на яго прасторах. Паход па Бій-Хему напамінаў звычайны адпачынак, толькі нададлівая машара па-ранейшаму не давала спакою. Пасля ненаселенай мясцовасці радавалі сустрэчы з людзьмі — рыбакамі, тувінцамі-жывёлаводамі. Закончыўся паход у пасёлку Таора-Хем, адкуль самалёт перанёс нас у Кызыл, а потым дамоў — у Мінск.

Ф. ЕРМАЛІЦКІ, навуковы супрацоўнік НДІ ПФП, кіраўнік паходу.

**БЕЛАРУСКИ
УНИВЕРСИТЕТ**

Цана 2 кап.
Мінская паліграфічная фабрыка
«Чырвоны зорка» МВПА
імя Я. Коласа.
5 лістапада 1987 г.
Зак. 1593.

220080, Мінск-80, УНІВЕРСІ-
ТЭЦКІ ГАРАДОК, ВУЛ. БАБ-
РУЙСКАЯ, 9, ПАВЕРХ 4,
ПАКОІ 74-75.
ТЭЛЕФОН 20-68-27.

В. а. рэдактара
З. А. АЛЯШКЕВІЧ.